

ΟΙ ΔΥΟ ΘΑΣΙΟΙ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΙΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ¹

Νικόλαος Λιβαδάρας

Στην Ἑλληνική Ἀνθολογία φέρονται τὰ ὀνόματα δύο Θασίων ἐπιγραμματοποιῶν, τοῦ Ἑκαταίου καὶ τοῦ Ζωσίμου. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου, τοῦ Ἑκαταίου, παραδίδεται τὸ ἐπίγραμμα 7, 167 ὑπὸ μορφήν ἐπιτυμβίου, ἀναφερόμενο στὸν ἐπισυμβάντα μετὰ τὸν τοκετὸ θάνατο κάποιας Πολυζένης. Πρόβλημα γνησιότητος δημιουργεῖ πρωτίστως ὁ τίτλος τοῦ ἐν λόγῳ ἐπιγράμματος μετὰ τὴν μορφή: *Τοῦ αὐτοῦ, οἱ δὲ ΕΚΑΤΑΙΟΥ ΘΑΣΙΟΥ*. Μετὰ τὴν γενική τοῦ αὐτοῦ ἐννοεῖται μᾶλλον ὁ πρῶτος ποιητὴς πού ἀναφέρεται στὸν τίτλο τοῦ προηγουμένου ἐπιγράμματος 7, 166, ὁ Διοσκορίδης, παρὰ ὁ Νικάρχος, ὅπως παραδίδεται μετὰ τὸν τίτλο: *ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΟΥ, οἱ δὲ ΝΙΚΑΡΧΟΥ*². Τὰ δύο ἐν λόγῳ ἐπιγράμματα ἔχουν ὡς ἐξῆς:

7, 166³

ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΟΥ, οἱ δὲ ΝΙΚΑΡΧΟΥ

*Τὴν γοεραῖς πνεύσασαν ἐν ὠδίνεσσι Λαμίσκη
ῥστατα, Νικαρέτης παῖδα καὶ Εὐπόλιδος,
σὸν βρέφεσιν διδύμοις, Σαμίην γένος, αἱ παρὰ Νείλω
κρύπτουσιν Λιβύης ἡόνες εἰκοσέτιν.*

*Ἄλλά, κόραι, τῇ παιδί λεχώϊα δῶρα φέρουσαι
θεορὰ κατὰ ψυχροῦ δάκρυα χεῖτε τάφου.*

1. Τὸ θέμα ἀπασχόλησε μερικῶς καὶ τὸν Κ. Μητσάκη, Ἑθ. Θάσος καὶ «ἡ Παλατινὴ Ἀνθολογία», *Θασιακά*, 7 (1990-1991), σελ. 32-34.

2. Βλ. P. Waltz, *Anthologie Grecque, Première Partie. Anthologie Palatine*, IV, Paris 1960, σελ. 126, σημ. 1 καὶ 3, *Belles Lettres*. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἄποψη τοῦ Waltz, ὅ.π., ὅτι τὸ ἐπίγραμμα ἀπεδόθη στὸν Νικάρχο ἀπὸ σύγχυση πρὸς τὸ ὄνομα Νικαρέτης τοῦ 2ου στίχου δὲν φαίνεται πειστικὴ.

3. Τὰ κείμενα παρατίθενται κατὰ τὴν ἐκδοση τοῦ P. Waltz, ὅ.π., τόμ. III-IV.

(Τὴν Λαμίσκη ἀπὸ τὴν Σάμο, κόρη τῆς Νικαρέτης καὶ τοῦ Εὐπόλιδος, ποὺ ἄφησε τὴν τελευταία πνοή μετὰ τὰ δίδυμα βρέφη μέσα σὲ γοερούς πόνους, καλύπτει εἰκοσαέτι ἢ ὄχθη τοῦ Νείλου. Ἀλλά, κόρες, ποὺ φέρνετε τὰ δῶρα τῆς λεχώνας, νὰ χύσετε θερμὰ δάκρυα πάνω στὸν τάφο).

7, 167

Τοῦ αὐτοῦ, οἱ δὲ *ΕΚΑΤΑΙΟΥ ΘΑΣΙΟΥ*

*Ἀρχελέω με δάμαρτα Πολυξένην, Θεοδέκτου
παῖδα καὶ αἰνοπαθοῦς ἔννεπε Δημαρέτης,
ὅσσον ἐπ' ὠδίσι καὶ μητέρα· παῖδα δὲ δαίμων
ἔφθασεν οὐδ' αὐτῶν εἴκοσιν ἡελίων.
Ὀκτωκαιδεκέτις δ' αὐτῇ θάνον, ἄσφι τεκοῦσα,
ἄσφι δὲ καὶ νόμφη, πάντ' ὀλιγοχρόνιος.*

(Πῆς γιὰ μένα, τὴν Πολυξένη, τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀρχελάου, τὴν κόρη τοῦ Θεοδότου καὶ τῆς βασανισμένης Δημαρέτης γιὰ τοὺς πόνους τῆς γέννας καὶ γιὰ τὸ ὅτι εἶμαι μίνα. Ἡ κακὴ Μοῖρα πρόφθασε τὸ παιδί μου, ποὺ δὲν ἦταν οὔτε εἴκοσι ἡμερῶν καὶ ἡ ἴδια πέθανε δεκαοκτὼ χρονῶν, μόλις γέννησα καὶ μόλις ἔγινα νόμφη· σ' ὅλα ἔχουν λιγόχρονη).

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, φαίνεται ὅτι ἡ ἀναφορὰ καὶ τῶν δύο ἐπιγραμμάτων στὸ θάνατο γυναικῶν καὶ τῶν βρεφῶν τοὺς κατὰ ἢ μετὰ τὸν τοκετό, καθὼς καὶ ἡ ὅμοια δομὴ, ἐδημιούργησαν τὴν ἐντύπωση στοὺς ἀρχαίους κριτικούς ὅτι τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Ἐκαταίου ἀνήκει στὸν δημιουργὸ τοῦ προηγούμενου ἐπιγράμματος. Στὴν ἐντύπωση αὐτὴν ἀσφαλῶς θὰ συνέτεινε καὶ τὸ ἐνδεχόμενον νὰ ἐθεωρεῖτο ὁ Ἐκαταῖος ποιητὴς ἡσσονος σημασίας, ἂν λάβωμε ὑπ' ὄψη τὸ γεγονός ὅτι δὲν μᾶς παρεδόθη κανένα ἄλλο ποίημά του.

Καὶ τὰ δύο κείμενα ἔχουν τὴν μορφή ἐπιτυμβίων ἐπιγραμμάτων. Στὸ ἐπίγραμμα τοῦ Διοσκορίδου ἢ Λαμίσκη, κόρη τῆς Νικαρέτης καὶ τοῦ Εὐπόλιδος, ἀποθνήσκει εἰκοσαέτις «ἐν γοεραῖς ὠδίεσσι» μετὰ τὰ δίδυμα βρέφη τῆς. Στὸ ἀποδιδόμενον στὸν Ἐκαταῖο τὸν Θάσιο ἐπίγραμμα ἢ Πολυξένη, ἢ κόρη τοῦ Θεοδέκτου καὶ τῆς Δημαρέτης, πεθαίνει «ἐν ὠδίσι», αὐτὴ δεκαοκταέτις καὶ τὸ παιδί τῆς σχεδὸν εἴκοσι ἡμερῶν. Βασικὰ κοινὰ καὶ στὰ δύο κείμενα αὐτοῦ τοῦ τύπου τοῦ ἐπιγράμματος εἶναι ὁ θάνατος τῆς λεχοῦς καὶ τοῦ βρέφους, ἢ τῶν βρεφῶν ἀνάλογα μετὰ τὴν περίπτωσιν, ἢ ἀναφορὰ τῆς ἡλικίας καὶ τῶν ὀνομάτων τῶν γονέων τῆς νεκρῆς. Τὸ συγκινησιακὸ στοιχεῖο στὸ ἐπίγραμμα τοῦ Διοσκορίδου ἀναδύεται καὶ ἀπὸ τὴν προτροπὴ πρὸς τὴν κόρη, ποὺ φέρνουν τὰ δῶρα στὴν λεχῶνα, νὰ χύσουν δάκρυα ἀντὶ τῶν δῶρων στὸν τάφο τῆς Πολυξένης. Στὸ ἐπίγραμμα τοῦ Ἐκαταίου εἶναι ἀξιοσημείωτος ὁ

χαρακτηρισμός τῆς Δημαρέτης, τῆς μητέρας τῆς Πολυξένης, ὡς αἰνοπαθοῦς, βασανισμένης, χαρακτηρισμός, ὁ ὁποῖος ἐπαυξάνει τὸν μελαγχολικὸ τόνο τοῦ ἐπιγράμματος καὶ προσθέτει μιὰ ἀκόμη λεπτομέρεια στὰ δεινὰ τῆς οἰκογένειας. Ἡ μάνα αἰνοπαθῆς, ἡ κόρη πεθαίνει δεκαοκτῶ ἐτῶν μετὰ τὸν τοκετὸ καὶ τὸ παιδὶ χάνεται μόλις εἴκοσι ἡμερῶν.

Δυστυχῶς δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα βάσει τῶν ὁποίων εἶναι δυνατὸν νὰ προσδιορισθῇ ὁ χρόνος τῆς ἀκμῆς τοῦ Ἑκαταίου. Ἐὰν ὅμως, ὅπως ὑποτίθεται⁴, τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Ἑκαταίου περιλαμβάνετο στὴν συλλογὴ τοῦ Μελεάγρου, ὁποῖος χρονολογεῖται μεταξὺ τῶν ἐτῶν 140/120-160 π.Χ., τότε ὁ Ἑκαταῖος εἶναι παλαιότερος τοῦ Μελεάγρου. Ἐφ' ὅσον δὲ τὸ ἐπίγραμμα ἀπεδόθη καὶ στὸν Διοσκορίδην, ὁ δὲ Διοσκορίδης χρονολογεῖται στὸ τέλος τοῦ 3ου π.Χ. αἰῶνος, τότε πιθανὸς χρόνος ἀκμῆς τοῦ Ἑκαταίου πρέπει νὰ θεωρεῖται μᾶλλον τὸ πρῶτο ἡμισυ τοῦ 2ου π.Χ. αἰῶνος.

Πάντως εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ τίτλος τοῦ ἐπιγράμματος ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴ μαρτυρία ὑπάρξεως Ἑκαταίου Θασίου ὡς ἐπιγραμματικοῦ.

Στὸ 6ο βιβλίον τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνθολογίας φέρονται τέσσερα ἀναθηματικά ἐπιγράμματα (ὑπ' ἀριθμ. 15, 183-185) τοῦ ἄλλου Θασίου ἐπιγραμματικοῦ, τοῦ Ζωσίμου. Τὰ ἐπιγράμματα αὐτὰ ἔχουν κοινὸ θέμα τὴν ἀνάθεση στὸ ἱερὸ τοῦ Πανὸς τῶν δικτύων τριῶν ἀδελφῶν, τοῦ Πίγρητος κυνηγοῦ πουλιῶν, τοῦ Κλείτωρος ἀλιέως καὶ τοῦ Δάμιδος κυνηγοῦ ἀγριμιῶν. Ἐνα πέμπτον ἐπίγραμμα, τὸ 9, 40 τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνθολογίας, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ζωσίμου καὶ αὐτὸ μὲ ποιητικὴ ἀξία, ἀλλὰ μὲ ἀμφισβητήσιμη πρωτοτυπία:

6, 183

ΖΩΣΙΜΟΥ ΘΑΣΙΟΥ

Σοὶ τάδε, Πάν, θηρενταὶ ἀνηρέσαντο σύναιμοι,

δίκτυα, τριχθαδῆς δῶρα κυναγεσίης·

Πίγρης μὲν πτανῶν, Κλείτωρ ἄλος, δς δ' ἀπὸ χέρσου

Δᾶμις, τετραπόδων ἀγκύλος ἰχρελάτης.

Ἄλλὰ σὺ κῆν δρυμοῖσι καὶ εἰν ἀλί καὶ διὰ μέσσης

ἤερος εὔαγρον τοῖσδε δίδου κάματον.

(Πρὸς τιμὴ σου, Πάνα, ἀδέλφια κυνηγοὶ ἀφιέρωσαν τὰ δίκτυα, δῶρα τριπλοῦ κυνηγιοῦ. Ὁ Πίγρης μὲν τὰ δίκτυα γιὰ πουλιά, ὁ Κλείτωρ τὰ δίκτυα τῆς θάλασσας κι' ὁ Δᾶμις τῆς ξηρᾶς ἐπιδέξιος κυνηγὸς τετραπόδων. Ἄλλὰ

4. Βλ. P. Waltz, ὁ.π., τόμ. V, σελ. 180 καὶ H. Beckby, Anthologia Graeca, München 1958, τόμ. IV, σελ. 737.

καὶ στὰ δάση καὶ στὴν θάλασσα καὶ στὸν ἀέρα δίνε τους καλὴ λεία τοῦ κόπου τους).

6, 184

Τοῦ αὐτοῦ

*Τρισσὰ τάδε τρισσοὶ θηραγρέται, ἄλλος ἀπ' ἄλλης
τέχνης, πρὸς νηῶ Πανὸς ἔθεντο λίνα,
Πίγρης μὲν πτανοῖσιν ἐφείς βόλον, ἐν δ' ἀλίοισι
Κλείτωρ, ἐν θηρσὶν Δᾶμις ἐρημονόμοις.
Τοῦνεκα, Πάν, τὸν μὲν τὰ δι' αἰθέρος, ὃν δ' ἀπὸ λόχμης,
τὸν δὲ δι' αἰγιαλῶν θὲς πολυαγρότερον.*

(Τρεῖς κυνηγοὶ ἀνέθεσαν αὐτὰ τὰ τρία δίκτυα στὸ ναὸ τοῦ Πανός, καθένας ἀπὸ τὴν διαφορετικὴ τέχνη του. Ὁ Πίγρης μὲν τὸ δίκτυ πού πιάνει τὰ πουλιά, ὁ Κλείτωρ τὸ δίκτυ πού ρίχνουν στὴν θάλασσα, ὁ Δᾶμις τὸ δίκτυ γιὰ ἀγρίμια στῆς ἐρημιᾶς τὰ μέρη. Γι' αὐτό, Πάνα, κάνε τὸν μὲν ἕνα πλουσιώτερο στὸ κυνήγι στὸν ἀέρα, τὸν ἄλλο στὸ κυνήγι στὰ δάση καὶ τὸν τρίτο στὸ ψάρεμα στὶς θάλασσες).

6, 185

Τοῦ αὐτοῦ

*Βριθὸ μὲν ἀγραύλων τόδε δίκτυον ἄνθετο θηρῶν
Δᾶμις καὶ Πίγρης πτηνολέτιν νεφέλην,
οὐλότατον δ' ἄλι τοῦτο μιτορραφὲς ἀμφίβληστρον
Κλείτωρ, εὐθῆρῳ Πανὶ προσευξάμενοι.
Τοῦνεκα, Πάν, κρατερῶ πόρε Δάμιδι ληΐδα θηρῶν,
Πίγρη δ' οἰωνῶν, Κλείτορι δ' εἰναλίων.*

(Τοῦτο τὸ βαρὺ δίκτυ γιὰ τὸ κυνήγι ἀγριμιῶν ἀφιέρωσεν ὁ Δᾶμις κι' ὁ Πίγρης τὸ λεπτὸ δίκτυ πού ἐξολοθρεύει τὰ πουλιά καὶ τοῦτο τὸ πλεκτὸ πού ἀπλώνεται στὴν θάλασσα δίκτυ ὁ Κλείτωρ, ἀφοῦ προσευχήθησαν στὸν εὐνοϊκὸ γιὰ τὸ κυνήγι Πάνα. Γι' αὐτό, Πάνα, δόσε στὸν δυνατὸ Δᾶμι πλούσια λεία ἀγριμιῶν, στὸν Πίγρη λεία πουλιῶν καὶ στὸν Κλείτορα ψαριῶν).

Ἄφησα τελευταῖο τὸ ἐπίγραμμα 6, 15 τοῦ ἰδίου μὲ τὰ προηγούμενα θέματος, ἐπειδὴ φέρεται ἀμφισβητούμενο:

6, 15

Τοῦ αὐτοῦ, οἱ δὲ Ζωσίμου

Εἰναλίων Κλείτωρ τάδε δίκτυα, τετραπόδων δὲ
 Δᾶμις καὶ Πίγρης θῆκεν ὑπερείων
 Πανί, κασιγνήτων ἱερῇ Τριάδι· ἀλλὰ σὺ θήρη
 ἤέρι κῆρ πόντω κῆρ χθονὶ τοῖσδε νέμε.

(Αὐτὰ τὰ δίκτυα, γιὰ ψάρια ὁ Κλείτωρ, γιὰ τετράποδα ὁ Δᾶμις καὶ γιὰ πουλιὰ ὁ Πίγρης, ἡ ἱερὴ τριάδα τῶν ἀδελφῶν ἀφιέρωσε στὸν Πάνα. Ἀλλὰ σὺ, Πάνα, δίνε τους κυνήγι στὸν ἀέρα, στὴν θάλασσα καὶ στὴν ξηρά).

Ἀπὸ τὸν τίτλο ποὺ φέρει τὸ ἐπίγραμμα: Τοῦ αὐτοῦ, (δηλαδή, σύμφωνα μὲ τὸ προηγούμενο 6, 14 ἐπίγραμμα, Ἀντιπάτρου τοῦ Σιδωνίου 170/160-100 π.Χ.) οἱ δὲ Ζωσίμου φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὴν πατρότητα τοῦ τετραστίχου. Τὸ γεγονός ὅτι κατατάσσεται ἐπόμενο τοῦ ἐπιγράμματος τοῦ Ἀντιπάτρου, καὶ γενικῶς στὴν ομάδα τῶν ἐπιγραμμάτων 6, 11-16 μὲ τὸ ἴδιο θέμα, τῶν τριῶν δηλαδή ἀδελφῶν ποὺ ἀφιερώνουν τὰ δίκτυα τους στὸν Πάνα, καθιστᾷ ἰσχυρότερη τὴν ἄποψη τοῦ φιλολογικοῦ κύκλου ποὺ καλύπτεται ὑπὸ τὸ οἱ δὲ τοῦ τίτλου, ὅτι τὸ ἐπίγραμμα ἀνήκει μᾶλλον στὸν λιγώτερο γνωστὸ Ζώσιμο παρὰ στὸν Ἀντίπατρο τὸν Σιδώνιο. Τοῦ Ἀντιπάτρου, ἄλλωστε, διεσώθησαν πάμπολλα ἐπιγράμματα, γεγονός ποὺ μαρτυρεῖ τὸν βαθμὸ τῆς ἐκτιμῆσεως τοῦ ἔργου τοῦ ποιητοῦ ὑπὸ τῆς ἀρχαίας κριτικῆς. Πάντως, ἐκ τῆς ἀσυμφωνίας τῶν ἀρχαίων φιλολόγων ὡς πρὸς τὴν πατρότητα τοῦ ἐν λόγῳ ἐπιγράμματος φαίνεται ὅτι ὁ χρόνος τῆς ἀκμῆς τοῦ Ζωσίμου πρέπει νὰ συμπίπτει μὲ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀντιπάτρου ἢ νὰ τίθεται λίγο μετὰ ἀπὸ αὐτήν, ἴσως στὸν 1ο π.Χ. αἰῶνα. Παρατηρητέο ὅτι τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο, σὲ ἀντίθεση πρὸς ἄλλα ἐπιγράμματα τοῦ αὐτοῦ εἴδους καὶ πρὸς τὰ σωζόμενα ἐπιγράμματα τοῦ αὐτοῦ περιεχομένου, ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ἐλεγεῖα.

Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι τὸ θέμα τῶν τριῶν ἀδελφῶν κυνηγῶν διαπραγματεύονται καὶ ἄλλοι ἐπιγραμματικοὶ διαφόρων ἐποχῶν. Ἔχομε συνολικῶς δεκαπέντε ἐπιγράμματα τῆς αὐτῆς σχεδὸν μορφῆς μὲ τὸ ἴδιο θέμα: ἕτοι, ἓνα ἐπίγραμμα (6, 13) Λεωνίδου τοῦ Ταραντίνου, ὁ ὁποῖος ἤκμασε περὶ τὸ 280 π.Χ., ἓνα ἐπίγραμμα (6, 14) Ἀντιπάτρου τοῦ Σιδωνίου (170/160-100 π.Χ.), τέσσερα ὅμοια ἐπιγράμματα (6, 16 179-181) τοῦ Ἀρχίου, τῶν ἀρχῶν τοῦ 1ου π.Χ. αἰῶνος, ἓνα (6, 182) Ἀλεξάνδρου τοῦ Μάγνητος, ἀπροσδιορίστου χρόνου ἀκμῆς, ἀλλά, ὅπωςδῆποτε, μετὰ τὸν Λεωνίδα τὸν Ταραντῖνο ἀκμάσαντος, ἓνα (6, 11) τοῦ Σατρίου, τοῦ 1ου π.Χ. αἰῶνος, ἓνα (6, 186) τοῦ Ἰουλίου Διοκλέους, ἓνα (6, 187) Ἀλφειοῦ τοῦ Μιτυληναίου, ἀμφοτέρων συγχρόνων τοῦ Αὐγούστου, καὶ ἓνα (6, 12) Ἰουλιανοῦ ἀπὸ Ἰπάρχων Αἰγυπτίου, τοῦ 6ου μ.Χ. αἰῶνος.

Τὸ παλαιότερο τῶν ἐπιγραμμάτων τούτων εἶναι τὸ 6, 13, τὸ ὁποῖο ἀποδίδεται στὸν Λεωνίδα τὸν Ταραντῖνο. Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ σύγκριση ὄλων τῶν ἀνωτέρω ἐπιγραμμάτων πρὸς τὸ ἐν λόγω ἐπίγραμμα τοῦ Λεωνίδου ὀδηγεῖ, ὅπως ἤδη ἔχει παρατηρηθῆ⁵, στὸ λογικὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ ἐπιγράμματα αὐτὰ ἀποτελοῦν παραλλαγές ἢ παραφράσεις τοῦ παλαιότερου:

6, 13

ΛΕΩΝΙΔΟΥ

Οἱ τρισσοὶ τοι ταῦτα τὰ δίκτυα θῆκαν ὄμαιμοι,
 ἀγρότα Πάν, ἄλλης ἄλλος ἀπ' ἀγροσίης·
 ὧν ἀπὸ μὲν πτανῶν Πίγρης τάδε, ταῦτα δὲ Δᾶμις
 τετραπόδων, Κλείτωρ δ' ὁ τρίτος εἰναλλίων,
 Ἄνθ' ὧν τῶ μὲν πέμπε δι' ἠέρος εὔστοχον ἄγρην,
 τῶ δὲ διὰ δρυμῶν, τῶ δὲ δι' ἠϊόνων.

(Οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ σοῦ ἀφιέρωσαν τοῦτα τὰ δίκτυα, Πάνα κυνηγέ, καθένας ἀπὸ διαφορετικὸν κυνήγι· ἀπ' αὐτοὺς ὁ Πίγρης τοῦτα τῶν πουλιῶν, ἐκεῖνα τῶν τετραπόδων ὁ Δᾶμις κί' αὐτὰ ὁ τρίτος, ὁ Κλείτωρ, τῶν ψαριῶν. Σὲ ἀντάλλαγμα στέλνε τους καλὸ κυνήγι στὸν ἀέρα στὸν ἕνα, στὸν ἄλλο στὰ δάση καὶ στὸν τρίτο στὴν θάλασσα).

Τὸ φαινόμενο ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Λεωνίδου μὲ τίς ἀρετὲς τοῦ κλασικοῦ ἐπιγράμματος καὶ λόγω τῆς περιωπῆς τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ ἐθεωρήθη πρότυπο πρὸς μίμηση εἴτε γιὰ ποιητικὴ ἄσκηση εἴτε γιὰ ἐπίδειξη ποιητικῆς ἱκανότητος⁶. Τὰ παραδείγματα παρουσιάζονται συχνότερα κατὰ τὴν ὄψιμη ἀλεξάνδρινῃ περίοδο, ὅποτε φαίνεται ὅτι τὸ θέμα εἶχε γίνῃ πλέον τοῦ συρμοῦ⁷.

Ὡς πρὸς τὴν πηγὴ τοῦ Λεωνίδου, ἐφ' ὅσον ὁ ἐπιγραμματοποιὸς αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος εἰσηγητὴς τοῦ θέματος, πρέπει νὰ υποθέσωμε ὅτι ἡ πηγὴ αὐτὴ ὑπῆρξε εἴτε πραγματικὴ, ἐδημιουργήθη δηλαδή τὸ θέμα ἀπὸ ἕνα συγκεκριμένο

5. Ἐφ' ὅσον τὸ ἐπίγραμμα 6, 182 τοῦ Ἀλεξάνδρου μιμεῖται τὸ ἐπίγραμμα 6, 13 τοῦ Λεωνίδου (βλ. κατωτέρω).

6. Πρβλ. *P. Waltz*, ὁ.π., τόμ. III, σελ. 31, σημ. 1.

7. Μίμηση τῆς μορφῆς καὶ τοῦ ὕφους τῶν ἐπιγραμμάτων τούτων, ἀλλὰ μὲ ἄλλο περιεχόμενο, ἀποτελεῖ τὸ 6, 39 τοῦ Ἀρχίου καὶ τὸ μιμούμενο τοῦτο 6, 17 τοῦ Λουκιανοῦ. Τοῦ μὲν πρώτου τὸ περιεχόμενο ἀναφέρεται στὴν ἐργασία τριῶν κορῶν μὲ ἀναφορὰ στὴν Ἀθηνᾶ, τοῦ δὲ δευτέρου στὴν ἠθικὰ διαφορετικὴ ἐργασία τριῶν ἑταιρῶν μὲ ἀναφορὰ στὴν Ἀφροδίτη.

γεγονός ὅτι τρεῖς ἀδελφοὶ ἀφιέρωσαν ὁ καθένας τὸ διαφοροτικὸν λόγῳ τῆς διαφοροτικῆς ἐνασχολήσεώς του δίκτυ στον Πάνα, εἴτε ἀπὸ κάποια εὐρέως διαδομένη κατὰ τὸν τρίτον π.Χ. αἰῶνα λαϊκὴ διήγησις.

Τὸ πέμπτον παραδιδόμενον ἐπίγραμμα τοῦ Ζωσίμου τοῦ Θασίου εἶναι τὸ ἐξῆς:

9, 40

ΖΩΣΙΜΟΥ ΘΑΣΙΟΥ

Οὐ μόνον ὑσμίνῃσι καὶ ἐν στονόεντι κυδοιμῷ
 ῥύομ' ἀρειτόλμου θυμὸν Ἀναξιμένους,
 ἀλλὰ καὶ ἐκ πόντου, ὁπότ' ἔσχισε νῆα θάλασσα,
 ἄσπις ἐφ' ἡμετέρης νηξάμενον σανίδος.
 εἰμὶ δὲ κῆν πελάγει καὶ ἐπὶ χθονὸς ἐλπίς ἐκεῖνω
 τὸν θρασὺν ἐκ διπλῶν ῥυσαμένη θανάτων.

(Ἐγὼ ἢ ἄσπιδα ὄχι μόνον στὶς μάχες καὶ στὴν ὀλέθρια ἀντάρα τοῦ πολέμου σὼζω τὴν ζωὴν τοῦ τολμηροῦ πολεμιστῆ Ἀναξιμένους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν θάλασσα· ὅταν τὸ κύμα ἔσχισε τὸ πλοῖο, αὐτὸς κολύπησε πάνω στὸ σανίδι μου. Εἶμαι ἢ ἐλπίδα του καὶ στὸ πέλαγος καὶ στὴν ξηρὰ, γιὰτὶ ἔσωσα τὸν γενναῖο ἀπὸ διπλὸ θάνατο).

Σημειωτέον ὅτι τὸ ἴδιο θέμα διαπραγματεύεται καὶ ὁ Ἰούλιος Διοκλῆς στὸ κατωτέρω ἐπίγραμμα:

9, 109

Οὐκ οἶδ', εἴτε σάκος λέξαιμί σε, τὴν ἐπὶ πολλοὺς
 ἀντιπάλους πιστὴν σύμμαχον ὠπλισάμην,
 εἴτε δὲ βαιὸν ἐμοὶ πόντου σκάφος, ἢ μ' ἀπὸ νηὸς
 ὀλλυμένης κόμισας νηκτὸν ἐπ' ἠϊόνας.
 Ἄρεος ἐν πολέμοις ἔφυγον χόλον ἐν τε θαλάσῃ
 Νηρῆος· σὺ δ' ἄρ' ἦς ὄπλον ἐν ἀμφοτέροις.

(Δὲν ξέρω ἂν θὰ σὲ πῶ ἄσπιδα, ἐσένα ποὺ χρησιμοποίησα σὰν ὄπλο ἐναντίον πολλῶν ἀντιπάλων, ἢ μικρὸ μου τῆς θάλασσας σκάφος, ποὺ ἀπ' τὸ πλοῖο ποὺ χανόταν μ' ἔφερες ἐνῶ κολυμποῦσα πάνω στὰ κύματα. Γλίτωσα στοὺς πολέμους ἀπὸ τὴν ὀργὴν τοῦ Ἄρη καὶ στὴν θάλασσα ἀπὸ τὴν ὀργὴν τοῦ Νηρέα. Σὺ λοιπὸν εἶσαι ὄπλο καὶ στὶς δύο περιπτώσεις).

Καὶ στὰ δύο ἐπιγράμματα τὸ θέμα εἶναι ἡ σωτηρία τοῦ πολεμιστοῦ ὑπὸ

τῆς ἀσπίδος καὶ στὸν πόλεμο καὶ στὸ πέλαγος. Μόνη διαφορὰ εἶναι ὅτι στὸ ἐπίγραμμα τοῦ Ζωσίμου ὁμιλεῖ ἡ ἀσπίδα, ἐνῶ στὸ ἐπίγραμμα τοῦ Ἰουλίου Διοκλέους ὁ διασωθεὶς πολεμιστὴς ἀπευθύνεται πρὸς τὴν ἀσπίδα πρὸς τὸν διέσωσε. Εἶναι προφανές ὅτι, ἐὰν δὲν πρόκειται περὶ ἀγνώστου προτύπου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐδανείσθησαν τὸ θέμα καὶ οἱ δύο ποιητές, τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Ἰουλίου Διοκλέους, ἐφ' ὅσον ὁ ποιητὴς αὐτὸς εἶναι πράγματι μεταγενέστερος τοῦ Ζωσίμου, ἀποτελεῖ ἀπομίμηση τοῦ ἐπιγράμματος τοῦ Θασίου ποιητοῦ.